

Suojavyöhykkeiden merkitys ja vaikutukset, metsätalouden ja vesistöjen yhteensovittaminen

Mari Annala

Suomen ympäristökeskus SYKE

Metsätalouden vesiensuojelun koulutustilaisuus kuntien ja seurakuntien metsäasioista vastaaville 24.10.2022

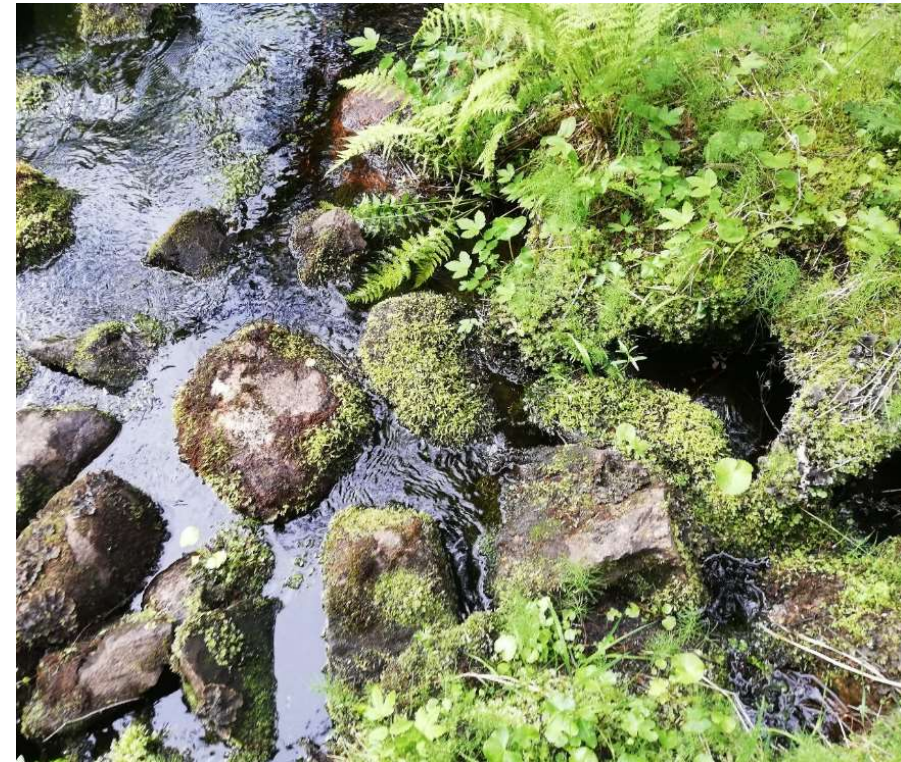
Vesistöjen ja rantametsän vuorovaikutus

Mitä pienempi vesi, sitä tärkeämpi rantametsä on

Vesielinympäristöjen luontoarvot

- Eliöt ylläpitävät tärkeitä toimintoja
 - Rannan kasvit, bakteerit ja sienet puhdistavat valumavesiä
 - Vesikasvit käyttävät ravinteita vedestä
 - Jotkin vesieliöt ovat erityisen tehokkaita suodattajia (esim. raakku!)
 - Mikrobit ja pieneliöt hajottavat kuolleita eliöitä ravintokiertoon
- Sisävedet ovat eliöstöltään monimuotoisia
 - 370 uhanalaista lajia
 - Purot, joet ja lähteiköt ovat uhanalaisimpia luontotyyppejämme

Keskeisiä metsäisten vesistöjen ja pienvesien luontoarvoille on

- lahoppuut vedessä ja metsässä
- luonnollinen kasvilajisto
- lehtipuusto ja varjostus (pienvedet)
- ehjä rantavyöhykkeen maaperä ja kuormituksen välttäminen
- tulvametsät ja metsäluhdat

→ kosteat rantavyöhykkeen alueet olennaisimpia (myös monimuotoisimpia alueita)

Jatkuvapeitteinen
metsänkasvatus on aina
vesistöjen kannalta
parempi kuin
päätehakkuisiin perustuva
metsän kasvatus

Tutkimuksen mukaan: kapea, mutta yhtenäinen vyöhyke toimii leviämisväylänä metsäeliöille

Tutkimuksen mukaan: >30 m estää veden merkittävän lämpenemisen ja ylläpitää luonnollista eliöstöä

Tutkimuksen mukaan: 30-45 m säilyttää kostean mikroilmaston ja rantasammalet

Millainen suojavyöhykkeen pitäisi olla?

Tutkimuksen mukaan: vaihtelevan levyiset kosteat rantametsän alueet huomioivat suojavyöhykkeet optimaalisia (talous- vs. luontohyöty)

- Metsälaki §10: säästä monimuotoisimmat < 2 ha kohteet -> valtapuuston pituuden levyinen suojavyöhyke
- FSC: min. 15 m
- PEFC (uusi): vähintään 5 m, keskimäärin vähintään 10 m (puita saa poimia); alle kahden metrin levyisien suoristettujen purojen varsilta puuston saa poistaa lukuun ottamatta säästöpuita, lahoppuita, pensaita ja pienikokoisia puita - mikäli tällaisessa vesistössä on lohikalakantaa, suojavyöhykkeellä on sallittu vain poimintahakkuu.

Luontoarvoihin ja paikkatietoon perustuva suojavyöhykkeiden suunnittelu

Gis-sus -hanke 2020-2022

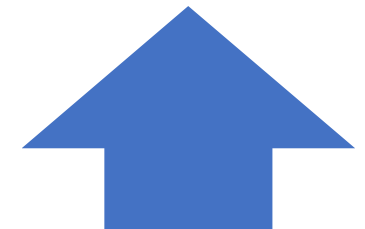
- Kehitimme suojavyöhykkeiden suunnittelua erilaisten paikkatietoaineistojen avulla
- Tavoitteena luontoarvoihin perustuva suunnittelutyökalu, jonka avulla voidaan sovittaa metsänhoidon ja luonnon suojelun tavoitteet
- Lisätietoa ja mm. tarinakartta:
syke.fi/hankkeet/GIS-SUS

Taloudelliset
tavoitteet

Suojavyöhykkeen rajaaminen ja käsittely

Ympäristö-
tavoitteet

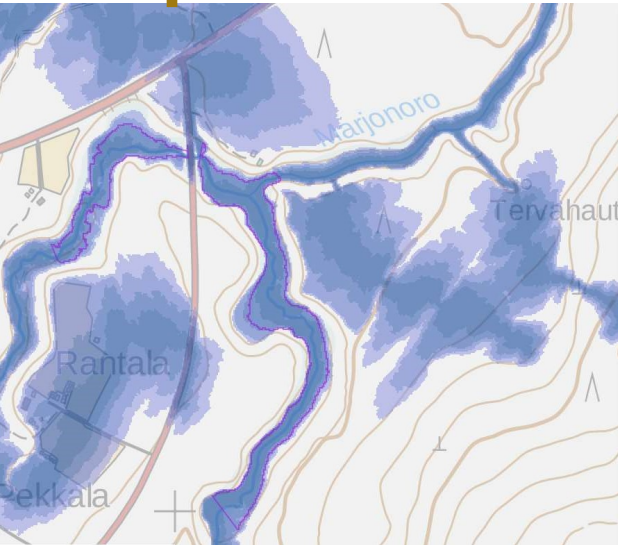

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Suojavyöhykkeen rajausta: rantametsien javesiensuojelun optimointi

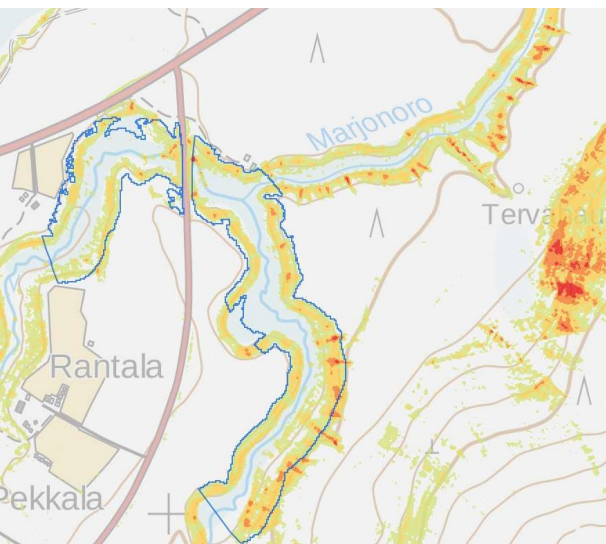
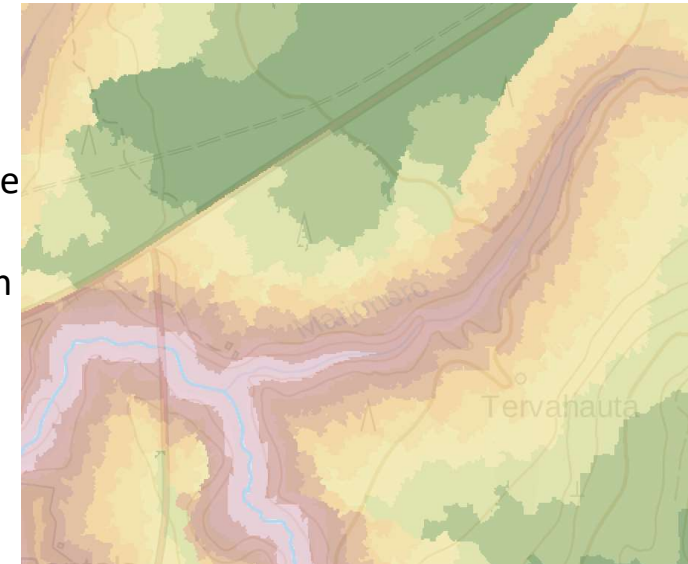

1. Kosteusindeksi (DTW, 4ha)

Rajataan suojavyöhyke kosteuskartan DTW-indeksin arvon 0,5 mukaan, jolloin rajauksen sisään tulee monipuolisesti kosteudesta riippuvaisia elinympäristöjä ja monimuotoisin kasvilajisto säilyy.

3. Retentio

Tunnistetaan maastonkohdat, joista paljaasta maasta liikkeelle lähtenyt kiintoaines todennäköisesti huuhtoutuu purouomaan saakka. Näillä alueilla ajouraverkoston ja maanmuokkauksen hyvään suunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.

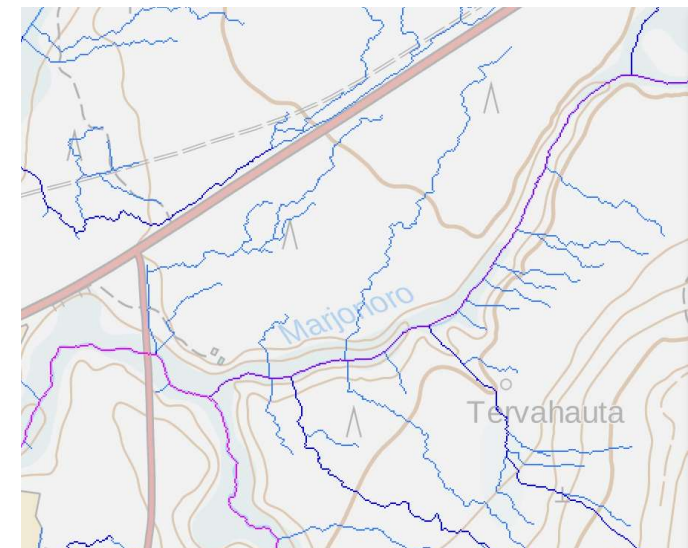

2. Eroosiomalli (RUSLE)

Eroosiokartan avulla tunnistetaan kohteet, joissa paljaan maan vesieroosioriski on suuri. Alueet jätetään vesistöjen varsilla koskemattomiksi suojavyöhykkeiksi ja esimerkiksi uomien ylitykset suunnitella ei-eroosioherkkiin kohtiin.

4. Virtausverkko

Havainnoidaan mahdolliset norot tai hyvin pienet pohjavesivaikutteiset pysyvän virtauksen uomat, joita saattaa olla etenkin kosteuskartan laajentumissa. Norojen luonnontilan vaarantaminen on lailla kielletty Lapin eteläpuolella.

Kiitos

mari.annala@syke.fi

mari_annala

syke.fi/hankkeet/gis-sus

S Y K E

Suomen ympäristökeskus SYKE | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute | syke.fi | ymparisto.fi

